

Stacje radiowo-telewizyjne na Dolnym Śląsku (Witold Papierniak; D.u. nr 17)

1. Okres przed rokiem 1939

Warszawa : 1 II 1925 - uruchomiono doświadczalną stację radiofonii o mocy 300 W, od 1926 10 kW, od 1931 120 kW. Dla porównania: Pittsburg - od 1920, Moskwa, Londyn i Paryż - 1922, a w Berlinie od roku 1923 regularne audycje.

Wrocław : 14 IV 1924 powstaje spółka "Schlesische Funkstunde", 4 V próbny rozruch, a od 27 V 1924 rozpoczyna się regularne nadawanie. Pierwsza radiostacja (250, potem 400 W) przy pl. Powstańców Śl. 20, od 15 XII 1925 w nowym miejscu, przy ul. Karkonoskiej 10. Anteny typu T znajdowały się na dachach budynków radiostacji.

2. RON Żórawina

Uruchomiona 27 VIII 1932 Groß-Rundfunk-Sender Breslau z mocą 60, a potem 120 kW ($f=950$ KHz, $\lambda=315.6$ m) miała antenę o wys. 146 m w postaci cienkiej liny wiszącej wewnątrz wieży drewnianej. Niemcy zbudowali jeszcze 4 takie konstrukcje: we Frankfurcie nad Menem, Monachium, Szczecinie i Gliwicach. Ta ostatnia (104 m wys.) stoi do dziś. Wieża w Żórawinie służyła do roku 1976. PR Wrocław rozpoczęło nadawanie 29 IX 1946 (0.7 kW), a z mocą 50 kW 16 XI 1947 nadając pr. II PR. Dawało to zasięg 100-120 km. Od roku 1965 $f=1206$ kHz, zaś od 1976 moc 200 kW i nowa antena : maszt stalowy o wys. 258 m = 2 $\lambda/2$. Jesienią 1990 rozebrano wieżę drewnianą. Za kilka lat RON Żórawina zapewne zostanie wyłączony.

3. RON Jelenia Góra - ul. Sudecka 55

W III 1957 rozpoczęto retransmisję pr. II PR z mocą 1 kW i anteną na drewnianej wieży 47 m wys. ($f=1484$ kHz, $\lambda=202$ m), potem $f=1584$ kHz. Od roku 1967 maszt stalowy 72 m wys. stojący do dziś. W 1994 zakończono emisję na falach średnich, odtąd nadaje się pr. regionalny Radia Wrocław w pasmie UKF II (96.7 MHz). Antena nadawcza na samym czubku masztu. Sygnał otrzymuje się LR ze Śnieżnych Kotłów lub kablem ze studia "Karkonosze" przy ul. 1 Maja w Jeleniej Górze (działa ono od roku 1995).

4. RTCN Ślęza

Pierwsze eksperymenty TV w Niemczech (1924) i Anglii (1926). Od 1935 na zach. Europy działają regularnie stacje TV, także w Warszawie w l. 1938-39 (do 343 linii obrazu). Po wojnie TVP uruchomiła w 1952 ośrodek w Warszawie, w 1956 w Łodzi i do końca lat 50 planowała jeszcze w Katowicach, Poznaniu i Krakowie, ale nie we Wrocławiu !

Od 1956 blisko granicy czeskiej w Sudetach był możliwy odbiór TV Praha. Odbierano ją od maja na Śnieżce i Chełmcu, retransmitując do Wrocławia. Zainteresowani mogli już oglądać TV.

4 VI 1957 - pierwsze zebranie Społ. Komitetu Budowy, VI-VIII na Ślęży prace archeologiczne, 11 IX kamień węgielny, a 4 XII ukończono budowę TON w stanie surowym ! XII-I montaż nadajnika z anteną i 1 II 1958 rozpoczęto nadawanie TV (odbiór z Katowic). Wielkie znaczenie społeczne ! Maszt TV miał 98 m wys. Od 1965 emisja radiofonii UKF I, od 4 XII 1972 II pr. TVP - kolor i budowa nowej wieży - 136 m wys. Od 24 VI 1992 pr. TV 5, od III 1994 TV Polsat, od 1995 3 programy rozgłośni prywatnych UKF. W sumie mamy teraz 8 pr. radiofonii i 4 TV. Ślęza służy też telefonii m-miastowej i komórkowej. Ma największe znaczenie z dolnośląskich stacji.

5. RTCN Śnieżne Kotły

Od VI 1960 SLR dla odbioru olimpiady w Rzymie z Niemiec. 1974-76 remont kapitalny, 22 VII 1976 uruchomiono II pr., a 20 IX 1979 I pr. TVP, od VIII 1981 3 pr. PR, od XI 1994 radio RMF. W II 1978 huragan poważnie uszkodził konstrukcję wsporczą anten TV (pod tubusem na dachu budynku). Mimo wielu prób jej napraw w okresach letnich nie spełnia ona wymogów wytrzymałościowych. Powstał projekt nowej wieży antenowej. Do VI 1995 KPN go akceptował, obecnie nie. W roku 1995 ta budowa mogła odbyć się "bezboleśnie" dla widzów, teraz będzie to trudniejsze. Od I 1996 na podstawie ekspertyzy stanu starej wieży nadajniki TV są wyłączane, gdy prędkość wiatru przekracza 33 m/s. Ponad 500 tys. osób nie odbiera wówczas I i II pr. TVP. Należy oczekiwać budowy nowej wieży. RTCN musi bowiem działać. Jego załoga przyczynia się też do bezpieczeństwa turystów : 60-70 osób zawdzięcza jej już życie.

6. RTON Nowa Karczma

Od VII 1967 TON, od 1975 RTON z wieżą o wys. 70 m. Od 1995 nowy maszt 134 m wys.

7. RTON Chełmiec

1952-56 zagłuszarka RWE 10 x 1 kW, potem w budynku kolonie letnie do końca lat 60. Od 1965 TSR ze Śląży, od 22 VII 1972 I pr., od 31 III 1973 II pr. TVP, od 1977 SLR dla telefonii miejskiej, od 30 IX 1994 TV Polsat, a od X-XII 1994 radiofonia UKF II - w sumie 6 pr. radiofonii i 3 TV. Na Chełmcu ma też swoje nadajniki 9 obcych służb radiokomunikacyjnych. Wieża antenowa ma 63.5 m wys. Na starej wieży widokowej powstaje stacja-centrum TV amatorskiej (ok. 435 i 1270 MHz)

8. RTON Kudowa Zdrój - Góra Parkowa

W okresie XII 1961 - XII 1981 TSR : odbiór TV ze Śląży via TSR w Kłodzku (twierdza) i TSR na Grodczynie - zła jakość i zakłócenia. W XII 1981 oddano do użytku LR z Chełmca (ponad terytorium czeskim - odległość 36 km), 88 m. wys. wieżę z odbiorczą anteną paraboliczną * 4.2 m na jej szczycie i nowy budynek z nadajnikami. Nadaje się stąd 2 pr. TVP i 3 programy PR. Anteny nadawcze umieszczone są niżej - na wys. ok. 33 m.

9. RTON Czarna Góra

Otwarty w X 1986. TV Polsat nadaje stąd od 24 XI 1995, wiosną 1996 doszły 4 nowe programy UKF II. Aktualnie nadaje się 8 pr. radiofonii i 3 TV. Wieża antenowa ma 58.3 m. wys.

10. RON Trzebnica - Farna Góra

Od 1989 SLR dla telefonii Wrocław - Poznań. Od 17 V 1995 nadaje się stąd program miejski Radia Wrocław. 22 III 1996 doszedł pr. I PR (do tej pory odbiór jego był możliwy tylko na falach długich).

11. TSR

- 30 automatycznie pracujących obiektów. Obsługują je cztery Grupy Konserwacyjno Remontowe, przyjeżdżające w razie awarii. TSR w Bogatyni ma też od końca roku 1995 2 nadajniki radiofoniczne : Radio Wrocław (89.0 MHz) i Radio Maryja (100.3 MHz) z mocami po 300 W.

12. Radiostacje prywatne i powstałe po roku 1990

a) telewizyjne:

* II 1990 - 8 III 1995 nadawała Prywatna Telewizja Echo we Wrocławiu - początkowo z DS Arka, potem z budynku "Poltegoru" (k. 28);

* TRL - woj. legnickie : Głogów (k.56), Lubin (k. 28), Legnica (k. 57) - po 1 kW;

* TV Komsat w Lubaniu - od roku 1991 k. 51 200 W;

* TV AVAL w Jeleniej Górze - góra Szybowisko k. 43 ;

* TeDe - Telewizja Dolnośląska - Wrocław - budynek Poltegoru - od 1 VI 1995 k. 31 i Świdnica - komin ciepłowni na osiedlu Zawiszów - k. 39 od 22 III 1996.

* TV Canal+ Polska - Wrocław - budynek Poltegoru k. 28 od VIII 1995.

b) radiostacje i programy UKF:

ogólnopolskie : warszawskie Radio Zet, krakowskie Radio RMF

warszawskie Radio BIS, toruńskie Radio Maryja

regionalne : (podano moce nadajników dopuszczone koncesjami)

Radio Eska - Wrocław - Poltegor (ul. Powstańców Śl. 95, studio na 19 piętrze) - od II 1992, f= 69.44 i 95.1 MHz, 50 i 100 W;

Katolickie Radio Rodzina - Archidiecezja Wrocławska - od 16 X 1993 - 250 W;

Radio Kolor - od 13 I 1995 - wieża kościoła św. Elżbiety k. Rynku - 90.40 MHz i 100 W;

Rozgłośnia Harcerska Kontakt - nadajnik na bud. Poltegoru - od IV 1995 - 106.9 MHz, 100 W;

M-Radio (Klakson) - od V 1995 - z komina elektrociepłowni - 106.1 MHz i 500 W;

Radio Legnica i Katolickie Radio Legnica - jak dotąd nadają wspólnie z Legnicy (67.82 MHz, 70 W) i z Łysej Góry k. Dziwiszowa w G. Kaczawskich (69.38 MHz, 50 W i 94.9 MHz 250 W).

Radio MRFM (Muzyczne Radio FM - nie mylić z krakowskim RMF !) w Jeleniej Górze - od roku 1992 - początkowo G. Szybowisko, obecnie góra Baraniec k. Komarna , 67.0 MHz, 50 W;

Radio Jowisz w Jeleniej Górze - od 1 VI 1995 - 71.0 oraz 106.2 MHz (500 W) - góra Szybowisko;

Radio Sudety - Dzierżoniów - od IV 1995 - 91.8 MHz - 250 W;

Radio Wałbrzych - DW Harcówka - od VI 1995 - 91.8 MHz - 200 W;

Radio BRW Modox w Wałbrzychu z Chełmca - od 1 IX 1995 - 101.1 MHz - 1 kW.

Wykaz przyjętych oznaczeń :

DS - dom studencki; f - częstotliwość; k. - kanał telewizyjny; KPN - Karkonoski Park Narodowy; * - długość fali; LR - linia radiowa; pr. - program; PR - Polskie Radio; RON - Radiofoniczny Ośrodek Nadawczy; RTON - Radiowo-Telewizyjny Ośrodek Nadawczy (gdy moce nie przekraczają 2 kW); RTCN - Radiowo-Telewizyjne Centrum Nadawcze (gdy moce są większe od 2 kW); RWE - Radio Wolna Europa; SLR - Stacja Linii Radiowej; TON - Telewizyjny Ośrodek Nadawczy; TSR - Telewizyjna Stacja Retransmisyjna (potocznie przekaÅnik TV - pracuje automatycznie!); TV5 -

program regionalny TV Wrocław; TVP - Telewizja Polska; UKF I - zakres 65.9 - 74 MHz - będzie wykorzystywany tylko do końca XX wieku lub max. do roku 2005; UKF II - zakres 87.5 - 108 MHz - w Polsce wykorzystywany dopiero od roku 1989.